

ט"ו באלול תשע"ז, 6.9.2017

גיליון מס' 575

פרשת כי תבוא

מקרא ביכורים ויודי מעשרות

מאת ישראל שי, משואות יצחק

הרמב"ן בהקדמתו לספר דברים, ובעקבותיו הרב דוד צבי הופמן, מחלקים את הספר לשלושה נאומים של משה רבנו. לנאום המרכזי קורא רד"צ הופמן 'נאום המצוות'. פרשת כי תבוא פותחת בפרשיות מקרא ביכורים ויודי מעשרות, שהם המסיימות את 'נאום המצוות' כפי מדגיש זאת הרמב"ן בפרשתנו.

מדוע מצוות אלו נבחרו לסיים את הנאום של משה רבנו?

לפני שנתיים בדף זה, הסביר מורדי שבט שהבאת הביכורים ויודי המעשרות הם סגירת מעגל ותיקון לקרבן הצומח של קין ולקללת האדמה, בעקבות חטא אדם הראשון. ברצוני להוסיף כיוון נוסף: ארץ ישראל, ובהדגשה ארץ זבת חלב ודבש, היא מרכזית בייעודי עם ישראל.

בהתגלות הראשונה לקראת יציאת מצרים, הקדוש ברוך הוא מדגיש מהי מטרת הגאולה ומהי ההתגשמות המלאה שלה בארץ ישראל, ארץ זבת חלב ודבש (שמות ג):

ח וְאָרֶץ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם, וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן-הָאָרֶץ הַהִוא, אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה, אֶל-אֶרֶץ זֵבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ--אֶל-מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי, וְהַחִתִּי, וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי, וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי.

בתחילת ספר דברים מציין משה רבנו את המחויבות של עם ישראל לשמור את תורת ה', וגם זה בארץ זבת חלב ודבש (פרק ו'):

ב לְמַעַן תִּירָא אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, לְשֹׁמֵר אֶת-כָּל-חֻקֹּתָיו וּמִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה, אֶתְּךָ וּבְנֵי-בְנֶךָ, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ--וּלְמַעַן יֵאָרְכוּ יְמֵיךָ. ג וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת, אֲשֶׁר יִטַּב לְךָ, וְאֲשֶׁר תִּרְבֹּן מֵאֵד: כֹּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ, לְךָ--אֶרֶץ זֵבֶת חֶלֶב, וְדִבְשׁ.

(וכן בדברי הנביא ירמיהו י"א, יחזקאל כ)

מכאן שהמטרה והייעוד של עם ישראל וגם ההבטחה של הקב"ה הם להביאנו אל ארץ זבת חלב ודבש, שם נשמור את כל חוקותיו ומצוותיו. ובסיומה של התורה, לאחר התגשמות הגאולה וקיום יעדי עם ישראל, יורש הארץ – האדם מישראל, מודה לריבונו של עולם על קיום ההבטחה.

במקרא ביכורים, דברים כו:

ט ויבאנו, אל-המקום הזה; ויתן-לנו את-הארץ הזאת, ארץ זבת חלב ודבש. י ועתה, הנה הבאתי את-ראשית פרי האדמה, אשר-נתתה לי, ה'; והנחתו, לפני ה' אלהיך, והשתחווית, לפני ה' אלהיך. יא ושמתה בכל-הטוב, אשר נתן-לך ה' אלהיך--ולביתך: אתה, והלוי, והגר, אשר בקרבך.

וביודי מעשרות מכריז על העמידה בייעוד (שם):

יג ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקדש מן-הבית, וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה, ככל-מצותך, אשר צויתני: לא-עברתי ממצותיך, ולא שכחתי. יד לא-אכלתי באני ממנו, ולא-בערתי ממנו בטמא, ולא-נתתי ממנו, למת; שמעתי, בקול ה' אלהי--עשיתי, ככל אשר צויתני. טו השקיפה ממעון קדשך מן-השמים, וברך את-עמך את-ישראל, ואת האדמה, אשר נתתה לנו--כאשר נשבעת לאבותינו, ארץ זבת חלב ודבש.

לכן מצוות אלו מסיימות את התורה. התחילה התורה בהבטחה ובייעוד, והיא מסיימת בקיומם.

העובדה שהן אלה שנבחרו לביטוי קיום ההבטחה והייעוד, מעידה על מרכזיותן של המצוות התלויות בארץ, במסגרת השלמת הייעוד עם ישראל בארצו. עם החזרה לארץ והתחדשות היישוב היהודי, התרחב והתפתח הלימוד והדיון במצוות התלויות בארץ. עדיין חסר ההוד של המצוות התלויות בארץ. רובן מצוות דרבנן שזכו לכל מיני הסדרים ופתרונות לקיום אגבי שלם, וחלקן תלויות במקדש שנזכה לראות בבנינו במהרה בימינו.

ישראל שני, חבר משואות יצחק, נשוי לרחלי – מרפאה בעיסוק, אב לשמונה וסב לשמונה כן ירבו. בעל תואר ראשון ושני בחקלאות. מגדל גידולי שדה בגד"ש דגנים – גד"ש משותף לנגבה ומשואות יצחק.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il

מזכירות הקיבוץ הדתי קיבוץ בארות יצחק, מיקוד: 6090500 | טל: 03-607-2777 | פקס: 03-695-7039